

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVÖPÁRT KOZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:

helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve.

Egész évre . . . 10 frt.
Félévre . . . 5 " "
Negyedévre . . . 2 " "
Egy hónapra . . . 1 " "

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, **Kutasi Imre nyomdájában**, a tanár Teleki K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:

öt hasábos petitor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelent hirdetéseknek lemondás nélkül minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sorra 20 kr. A hirdetéseknek valaminek a nyitási költségekkel egyetértően a kiadó iródban vétetnek fel. Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalba, a lap szellemi részét tartozó közlemények a szerkesztői iródba küldendők.

nagyjótételek 1874. szám alatt

Debreczen, nov. 29.

A nagy politikai viták a képviselőházban bevégeztek. Reméljük, hogy az ellenzéknek nem nyílik tovább alkalma Boszniában vitézkedni s arra a keserű kenyérre kell fanyarodni, hogy itthon belügyeink rendezésénél mutassa meg a tudományát. Sok lelkes honatya el fog busulni ezen az állapon, mert az átkos közönséget szidni, minisztereket vádolni, hogy eladják a hazát és saját mellét verni, hogy csak itt dobog az igaz magyar szív, sokkal könnyebb az embernek, mint fejét törni, gondolkodni, tanulmányozni — s még talán segíteni is a kormányt, hogy ebből az elhagyott szegény Magyarországból egy rendezett viszonyok közt élő, művelt, virágzó államot teremtsenek.

Nem, ezt az ellenzékét kívánni igen sok. Hogy még ők magok segítsenek Tiszta Kálmánnak? Ilyet há nem is kívánunk; ez igen nagy áldozat volna. Csupán arra kérjük — és ezt nem is a magunk nevében, nem a pártunkhoz tartozó polgárokat, hanem az egész sorban nevében, melynek ők állítják oly híű szószólói: — ne gátolják célra nem vezető s haszontalan időt fecserlő vitákkal oly törvények alkotását, melyekre elkerülhetlen szükségünk van, hogy Magyarország elfoglalhassa az őt megillető helyet az európai államok sorában.

A közgyűlés harok ideje lejár. A köztünk és Ausztria közti viszonyok a véderő-törvény megszavazásával egyidőre el vannak intézve. Oda át Ausztriában talán még heves harcok fognak folyni e törvényjavaslat fölött, de hogy az végre vagy így, vagy úgy, habár módosított alakban is, de valamiképp elfogadják, az kétségtelen. Ezzel bezáródik ama tárgyak sorozata, melyek a közgazdasági kiegyezésen kezdődve, alkalmat szolgáltatnak az ellenzéknek a legszívesebben tudására s oly féltékeny vádakra, oly elkeseredett támadásokra, melyeknek hogy színterévé vált a magyar parlament, méltán oka van sajnálni minden pártjának. Mert hogy az affélek nem szolgálnak az országgyűlés tekintélyének öregbítésére, az bizonyos.

Bármi legyen is azonban az ellenzék pártok véleménye a legutóbb létrejött törvényekről, bevezették a kormányt erejükkel s teljes meggyőződést szerzhettek győngyességükről. Ha a leghevesebb izgatással sem bírták a kormányt megbuktatni, mi kilitásuk lehet még arra most, midőn nincs kezükben többé olyan eszköz mint Bosznia, melylyel megrémítheti a féltékeket? Arról tehát le kell mondania az ellenzék mind három árnyalatának, hogy Tiszta és miniszterársainak megüritült székében egyhamar akár testvériesen osztozkodhassanak, akár pogányul hajba kapjanak.

A képviselőház a belreformok terére fog átmenni s itt csak akkor nyílik alkalom a kormánybuktásra, ha az ellenzék falengedő szónoklatok helyett azt fogja bebizonyítani, hogy sokkal idősebb, hasznosabb, gyakorlatibb

intézkedésekre volna képes mint a szabadelvű párt. Ezzel a bizonyítékkal tessék előállni, mert a nép meguntá már a sok hiábavaló beszédet, melyből az országnak semmi haszna. A nép kiabálóan a jövő választások lesz gondjára, hogy olyan férfiak küldjön a képviselőházba, kik nem cifra beszédekkel, hanem munkásságukkal fogják bebizonyítani, hogy igaz hazafiak.

A delegációk. Ez évben Bécsben fognak ülésezni s azért a jövő hó folyamán érdemleges üléseket nem tart a képviselőház, míhelt a most tárgyalásra kitűzött törvényjavaslatok tárgyalása befejeztetik.

A védtörvényjavaslat — s a külföld. Egy kiváló francia hirtel így ír: „Az osztrák-magyar monarchia vezetői, ha a társadalmi és a lefegyverzés útjára lépnek, megbénítják akciójukat a keleten és megsemmisítik tekintélyüket az európai koncertben.” — Ellenzéki urak, tessék tudomásul venni — a szavazás után is!

A védtörvény sorsa — Lajttantul. A reichsrath ellenzéki pártja a védtörvényjavaslatát a szemben első sorban a Czédik-féle indítványra szavaz, u. i. megszavazza 10 évre a 800,000 főnyi hadi létszámot, de a békeleltszámot 230,000 főre szálítja le. Ha Czédik indítványa nem fogadtatik el, akkor az alkotmányhoz arra fognak szavazni, hogy a véderő-törvény csak három évre szavaztassék meg. A jobboldali feltételül együtt szavaz a 10 év mellett. Horst honvédelmi miniszter hétfőn készül felszólalni, így tehát talán ez a nap fog dönteni a védtörvény sorsa fölött.

Országgyűlés.

— Képviselőház. —

Budapest, nov. 27.

A ház a jövő évi üzenetjuttalék megajánlásáról szóló törvényjavaslat után a Bosznia közizgazgatásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalta.

Az elsőnél Thaly Kálmán szólt fel hosszasan az ellenzék részéről, alaposan megfontoltan. Márkus István bizottsági elnöke által. Pulszky Ágost az egyesült ellenzék részéről csak röviden beszélt, mint-hogy pártja sem ellenzte a javaslatot.

A másodiknál az ellenzék igen lanyha érdeklődést tanúsított, pedig a Bosznia közizgatásáról szóló s még csak pár nap előtt, a kilitás annyi öbuzimával megtámadott törvényjavaslatnak függőben maradt első s leglényegesebb paragrafusára került napirendre. Az ellenzék kedvenc tündető eszközéről a névszerinti szavazásról is lemondott. Ezek után Bosznia és Hercegovinának a közös vánterületbe vonásáról szóló törvényjavaslatot vette tárgyalás alá a ház. Az ellenzék részéről Apponyi gróf szolt a törvényjavaslat ellen, mire Baross Gábor bizottsági elnök két annak védelmére egy sikerült rögtönzésben.

Budapest, nov. 28.

A képviselőház mai ülésén általánosságban s részleteiben elfogadta a Bosznia és Hercegovinával való közös vámegegyezésről, a Martinschitz, Buccari, Zeng, Porto-ré, Carlopago szabad kikötőknek az osztrák-magyar általános vánterületbe vonásáról, István vámküzetének és Dalmatiának az osztrák-magyar általános vánterületbe után fizetendő sör-, szesz-, és cukortermetés után fizetendő adónak Martin-chizza, Buccari, Porto-ré, Zeng, és Carlopago vámküzetekbe való behozataláról szóló törvényjavaslatokat.

A vizit-törvényjavaslat. E javaslatnak reviziója tárgyában ennédek tartott. Az értekezlet meghívta Pallavicini pénzügyminiszteri osztálytanácsost, hogy a magyarországi csatornák adóvédelméről szóló kimutatást állítsa össze; Bordoky mérnököt pedig megbízta, készítse költségvetést, hogy mibe kerülne a javaslatban részletezett csatorna költsége. Ezen dolgozatok beérkezése után folytatták a tárgyalás a Tur által benyújtott vizit-törvényjavaslat alapján.

Kacsák. A kormány rekonstrukciójáról s Szapáry pénzügyi visszalépéséről az ellenzéki lapok által szólnak ereszett hírekben — egy szó sem igaz.

Az osztrák-magyar-német egyezkedés. Berlini hír szerint — a kereskedelmi szerződés meghosszabbítása iránti tárgyalások nem vezettek eredményre, mivel az osztrák-magyar meghatalmazottak nem voltak elégedő utasításokkal ellátva. További információk utóbbiak elutaznak.

A budai vár sorsa. A budai várnak, mint ilyenek felhagyása következtében, a telkek átadására néve a főváros és kormány közt a tárgyalások folynak.

Miletics Szvetozár. Ő felsége legfelsőbb elhatározása folytán kegyelmet kapott, s hátra levő fogságideje elegetedett.

A zsidók ellen. Istóczy urnak már megint feljött a haza. Most egy, — a zsidók terjedésének meggátítását czélzó egylet alakításán fáradozik!

Kossuth legújabb levele.

— A polgári jog tárgyában. —

Debreczen, nov. 29. 1879.

Kossuth ismét irt egy levelet Helfy Ignác-hoz, mely levél az „Egyetértés” tegnapi számban tettett köz. Panaszoja abban Kossuth, hogy:

„Azon magyar nép, melynek polgárok-ká emelkedésében egy kis részem nekem is volt, oly képviselőket választott magának, a kik elhatározták, hogy az, a ki magyarnek született ugyan, de tíz évig megbízás nélkül külföldön tartózkodik, magyar polgári minőségét elveszti, ha csak haza nem megyen, hogy valamely község kötelekibe beépjen, vagy valamely osztrák-magyar konzulnál nem jelentkezik.”

Majd így irt: „En harmincz éve vagyok külföldön s bizony nem az osztrák-magyar kormány megbízásából. En Magyarországon jelen állapotjait jog szerűnek el nem ismerem; mert a magyar nemzet elidegeníthetlen létjogába ütök. Közös éle kapcsolatba hát nem léphetek, mert ez által oly alattvalói viszonyba lépnek, mely nemzeti jog érzetemet melegenkezik. Osztrák konzulnál természetesen nem jelentkezhetek, mert annak haktóságát magam felett el nem ismerem. A postátávám nem leszek. Tehát én és fiaim is a kitaszítottak közé tartozunk.”

A ki a honosítási törvényt elolvassa — s úgy olvassa e levél főrészeit, valóban gondolkozába eshetik rajta, hogy há kitaszítja ki Kossuthot és fiait.

A törvény nem kíván egyebet, mint azt, hogy a ki magyar honpolgár akar maradni, jelentsék ki ezt a szándékát az illető konzulnál; egyebet semmit sem kell tenni, ez pedig nem lehet lealázás a világon seukre.

Az orsz. református gymnasiumi enquete.

Budapest, nov. 27. 1879.

A tanárképzés feletti eszmecsere folytatása volt napirenden.

Gönczi Pál a mai kor színvonalán álló tanárokat kíván protestáns érülettel. Sürgeti tehát, hogy a felekezeti okvetlen szajba meg a gymnasiumi tanári kvalifikációt, az ismeretek mennyiségét és minőségét.

Gorádi Kálmán kolozsvári tanár nem fogadja el a feltett nézeteket. Ugy látja, hogy az eddigi felszólaló tekekezeti főiskolai képzést akarnak, régi hagyományos mód szerint. Ő teljesen megbizik az állam tanárképző intézetben.

Szinyei Gerzon pataki tanár határozatlan felekezeti képzést óhaj.

Joó István debreczeni tanár szerint a gymnasium nemcsak tanító, hanem nevelő intézet is; ennél fogva ref. gymnasiumunkba prot. szellemű tanárok szükségesek, hogy prot. szellemben nevelhessenek. Pártolja tehát Molnár A. indítványát a kvalifikáció megszabására s a Göncziét a képzés és képesítés módjára vonatkozólag.

Taroczy Lajos szintén hasonló szellemben szól. Kulturális jelentőségénél s nagy számú gymnasiumaink szükségénél fogva prot. szellemű tanárképzést sürget.

Tóth Sámuel debreczeni tanár, a felekezeti képzést pártolja, kimutatni igyekszik, hogy egy ref. főiskola felállítására nem pium desiderium. Debreczen megletté már az első lépést s a többi kerület támogatásával könnyen szervezhetne teljes bölcsészeti fakultást. Ha a kerületek csak egy-egy tanszéket biztosítanak, a többi feladatát állítják Debreczen. Kéri az értekezletet, pártolja ez eszmét s buzdítja tagokat, hassanak oda kerületeikben, hogy Debreczen törekvése sikerüljön. Kerkapolyi Károly a stipediumok általi képzést az állami egyetemeken drágának tartja. 10 tanárjelölt évente 20,000 ftba kerülne az egyházkerületnek, ennek felén már lehetne szervezni Debreczenben vagy Patakon filozóf. fakultást. Magának a felekezeti képzésnek kell tanári képzéséről gondoskodni.

A tárgy minden oldalról megvilágítva lévén, az elnök szuperintendens összegyűjtö a véleményeket.

A ref. egyház gymnasiumi-hozsajátítóiskolájában képzett tanárokat kíván alkalmazni; főiskolája szervezéséig azonban kiszabja a tanári kvalifikációt, melyet kíván, kijelöli a képzés helyét és idejét és szervezőgytanárvizsgáló bizottságot.

Az enquete ez irányelvek alapján javaslat készített határozta el, melyek szövegéhez 6 tagu bizottságot küld ki.

Mi az a phylloxera és honnan jött?

— Egy kis ismertetés dr. Annay után. —

A phylloxera hazája Amerika, hol a szőlőgyökérén és szárain ép oly közönséges és ártalmatlan, mint például nálunk a rózsafaték. Amerikából Európába először Franciaországba hozott be sima és gyökeres vesszők, hol néhány év alatt roppant pusztítást vitt véghez.

Tapasztalják, hogy a tókek sárgulnak, vesznek; de nem tudták miért. Csak pár évvel később véletlenül jöttek rá, hogy a valódi ok a phylloxera s ekkor felfedeztetett eredete is, hogy ez a bogárka Amerikából a vesszők importálásával. Hogy egész biztonságot szerzenek, a francia állam szakembereket küldött Amerikába a bogarak azonoságának konstatacióra végett. A szakferfiak azon meggyőződéssel jöttek haza, hogy az ő bogarak azonos az amerikai bogárral, de hogy Amerikában mért nem tesz kárt és mért kár-

tékony Európában: az még mai napig sem volt megfejthető. Ezen átkozott bogárkának, Amerikában vannak szárnyas feleségei is; de Európában még szárnyas phylloxerát nem észleltek.

Franciaországból szintén vesszőkkel hoztatott be hazánkba is. Először Pannosva vidékén tapasztaltak 1874. évben; később az ország különböző részein félelmetes módon mutatkozott, úgy annyira, hogy mint a kormány, úgy a természet tudom. írtai komolyan kezdtek az ügygel foglalkozni. Így tanulmány utján megismerkedtek a vesszélyes bogárka életével, melyet a miniszteri biztos ur ekép ismertettek:

A phylloxera háromnegyed millimeter nagyságu sárgás bogárka. Tehát oly kicsiny, hogy szabad szemmel alig ismerhető fel. Április végén, május elején kezdi lerakni petéit, tojásait a szőlő hasadékaiba. Egy bogár 100—120 petét rak. A peték csakhamar kikelnek, s pár hét múlva minden párosodás nélkül ezek is kezdenek petét rakni. Ezen peték szintén kikelnek s így tenyésznek tovább egész a hideg ősz beálltáig, mely időig egy phylloxera 10-ik ivadéki szaporodva, az egy bogárkából egy nyár folytán tíz millió bogárka lesz. Az ősz beálltával a tenyészés a hideg miatt megszűnik; a telet a bogarak a tökélen dermedt állapotban élik át s a beállott tél miatt nem fejlődik ki a szárnyas phylloxera.

Könnyen behatálható, hogy azon tő, melynek gyökereit millió és millió ferez emeztí, enyésztenek indul. Egyik tőről átrándorolnak a másikra, és így terjednek el nagy területre és tesznek iszonyu károkat.

Ezen komoly vesszélyly fenyegető picizny bogárkákak irtani még eddig nem sikerült; hanem óvó intézkedések ajánlottak, hogy más vidékről sem sima, sem töves vesszőket ne hozassunk. Szervezzünk bizottságot, mely minden mozaotant megfigyeljen, figyelmeztessék a népet, ingyenes előadást tartva, ismertessük meg a vesszély nagyságát, és hívjuk fel a szőlőgazdákat, hogy minden gyanus esetben tegyenek a hatóságának jelentést. A bizottság járja be legalább minden hónapban egyszer a határt; s minden esetben tegyenek jelentést a kormányt. Az iskolákban ismertessük meg a gyermekekkel, tegyék e czéloból a gymnasiumi tanárok és elemi tautó urak a phylloxerát tanulmányuk tárgyává. Szóval: értesítsük meg, hogy jobb félni mint megijedni.

Toldi szerelme.

(A Kisfaludi társaság ülésén.)

Debreczen, nov. 27.

A Kisfaludi-társaság mai ülésén Gyulai Pál nagy hirt jelentett a közönségnek és az egész nemzetenek. Arany János, kitől 1864. óta nagyobb munka nem jelent meg, megírta tizenkét éneket a Toldi Szerelmét s ezzel megteremtette a Toldi-trilógia derekát, melynek fejtét és lábat a „Toldi esztendőben és a „Déliás Idők”-ben birjuk. A költő már 1868. után kezdett néhány éneket a Toldi-trilógia középső részéből, a költői elnemiális” szomorú idejének eitelte után 1874. óta folytatta időnkint a munkát és a legutóbbi évek kénszerített nyugalma alatt be is fejezte azt.

Gyulai ez örvendetes bejelentését az igen nagyszámu hallgatóság örüsi eljenzés-sel fogadta.

Arany e második rész megírására először Petőfi ösztönözte, a ki 1848 ban már ismerte kéziratban Toldi Szerelmét. „Ha fejtét és lábat megcsináltad, irt meg a derekát is — mondá neki. 1874 óta derűltben napjainban koronkint ismét dolgozott rajta, mely végre az év tavaszán befejezte, de épen nem kívánt vele a nyilvánosság elé lépni. Kerülni akarta az izgalmat, melynek hí van téve minden újabb munkája kiadásakor s nem kívánt több részt se dicsoseglben, se gancsból Aztán szigorubb bírálja levén magának, mint

földről, a legfőne eszben igazolván a két bevádoltat és emberbaráti működésüket, hanem a vállalat mégis szét volt robbantva.

„Az 1851. évben, beszéli Baker, egy rendembeli fiatal emberrel találkoztam, kivel ezen ügyről beszélgettünk. Azt a kérdést intézte hozzám, hogy miért ne lehetne ezt a vállalatot a vidéken, hol jobb kilátás kínálkozik, újra kezdeni? Azt feleltem neki, hogy ehhez olyan emberre volna szükségem, a ki kész volna egész idejét és munkásságát türelmesen és lelkismeretesen ennek a czélnak áldozni és George Berenough, i y hivták a fiatal embert, ő ki éppen akkor örökölt 10,000 fontnyi járadékot, késznek nyilatkozott élete néhány évét a vállalatnak áldozni. Huszonegyedik születésnapján csakugyan össze is boronált magának egy fiatal gonosztevőből álló csapatot, kiket mezei munkásokká szándékozott kiképezni. Együtt élt velök, egy házban hált velök, nem ismert néhány évig semmiféle mulatságot és semmi más foglalkozást, mint azt, mely ebben a dolgozó-iskolában található volt s az intézetet valóban nagy gyarapodásra emelte, úgy hogy azóta mintájul szolgál az összes javító-iskoláknak, melyek ennek nyomán egész Angliában alapítottak.

Neményi Ambrus.

(Vége köv.)

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Mindenféle nemesek.

(1879. nyarán.)

A híres német tanár talán sohasem irt még szerencsebb könyvet egyet sem, a melyben a német és a professor a maga hibáival kevesebb lépne előtérbe, mint ebben. Még Tainenek méltán híres könyve is, az angol világról nem tartalmaz több tanulságot, mint ez a kis munka, melyről csak azt kell csodálni, hogy már rég le nincs fordítva magyarra. Holtzendorf egy angol nemes irt le, ki az egyszeri és épeneséggel nem arisztokratikus Baker nevet viseli. A német egy börtönügyi congressus alkalmával ismerkedett meg az angoljal; aztán meglátogatta házában s megfigyelte és leirta az ő és családja életét.

A mit ez a falusi nemes a maga körében végbevisz, az valóban bámulatos, pedig sem a leggazdagabbak, sem a legelőkelőbbek közé nem tartozik, sem különös tehetségekkel, sem különös befolyással nem tündöklik. Politikai nézetei illetőleg, tizenhárom próbas torynak látszik, mert nagy hűvel szól a földbírtok fölőszathatlansága mostani rendszernek fenntartása mellett; hajlamaiban teljesen rusticus

s semmiben sem különbözik földijeitől; ő maga ismételtén tiltakozik a német professor előtt az ellen, hogy őt valami békepostolnak, fehér nyakravalóval, kezében egy pohár czukros vízzel, rajzolja, „mert ő a czukros vizet csak brandyval jócskán föleresztve szereti.” Azt mondja, hogy ő benne megvan rendjének és hazájának minden büne s a mi tehetőségét illeti, azt a következő tréfas módon adja elő: „Megvan bennem, há! Istennek az a türelem, melyet a nőkben angyalinak szoktak nevezni, de a melyet magamban csak számarányú nevezhetek, mert nincs semminemű tehetőségem. Ezzel a számar-türellemmel sikerült végbevennem némely olyan dolgot, a mely utánjárásra méltó. Minden olyan ügyben, a melyt a művelt világ nem szivesen hall, emlegettetni a tolvajok, folyók, csavargók és szegények ügyében, kiereszkoztam magamnak s figyelmet, megrohantam a közömböseket s nem hagytam őket nyugton sehol sem; addig győrtörtem vagy harmincz nagyobb és kisebb ügyig, míg ki nem nyomtattak 250 czikkelemet; olyan mestermunka, a melyre valóban tesszke vagyok, az, hogy az angliai és walesi 648 szegénykerületből 518 at ugyszólván a magam kalapja alá kerítettem.

Ez emberhez tért be a mi német professorunk. Mint büntetőjogi tanár természetesen mindenekelet azon intézmények iránt érdeklődik, melyek tanulmányozásból közelebb es-

nek; de korántsem egyoldalú s látszólag egészen szándékalanul élénk tárja az összes angol urasági élet képét. Az az ember, a ki őt vendégül látja, sem az ascetik, sem a politikai apostolok közé nem tartozik; házában szabad, vidám társaséget folyik, az országban divó minden sport és mulatság otthon van e házban s ezenkívül a gazda nagy lelkiismeretességgel ügyel saját birtokára és minden egyes munkásának dolgára. — Ez minden gátolja abban, hogy hetenkint legalább három napot a közügyeknek ne szenteljen. Ott vannak a szegény-gondnok gyűlései, dohogások látogtása, esküdti, békebírói teendők, folyószabályozási érdekeltek gyűlései, tanácskozások az utépítés, javító iskolák, adóügyek, iskola-kérdések, segélyző pénztárak, lövésziskolák és hasonló ügyek végtelen sorának dolgában, — a melyeknek egy nagy grófúság — s bizonyára egy magyar megye területén is bőven előfordulnak vagy előfordulhatnak.

Mindezeket a dolgokat az angol falusi nemes természetesen odaadással végzi és úgy látszik, csak akkor lesz figyelmes arra, hogy nem közönséges művet vitt végbe, mikor erőt nem vendége lelkesült szavakkal nyilatkozik. Az angol azonban elhárt magáról mindent dicseretet; ő egymaga semmi nagyobb-szerűt nem hozhatott volna létre, ha rendtársai köréből derék dolgozótársak nem állottak

volna” segédkeve melléje. Itt van például egy falusi javító iskola fiatal bübösök számára, mely nagy eredményeket ér el nemcsak a közbiztonságot illetőleg, hanem általában a mezei munkás-élet megjobbítása tekintetében is. Ez intézménynek és különféle vizőszatagságainak története oly teljesen magán hordja az angol helyi színezetet, hogy egy pillanattig sem lehet kétkeeni az elbeszélés teljes megbízhatóságában. Először, mondja emberünk, Londonban alapítottak ilyen iskolát. A bizottságban volt egy kiszolgált kapitány, egy zsidó kereskedő s még néhány fővárosi polgár. Minthogy a kis fegyverczek száma egyre szaporodott, egy részöket a dél-afrikai gyarmatokba küldték, hol a gyarmatosok mindig hiányt érzik a munkacérnök-Eleinte minden jól folyt. Azonban megsebesített, hogy a fuk közül egy-kettő visszaesett a régi bübbe, megszökött gazdájától s a holdandusok közt csavargott. A „Times” egyik munkatársa meghallotta ezt, fölkapta a tárgyat s rövid idő múltán egész Angliában elterjedt a hír a kapitányról, ki összeállott egy zsidóval, hogy szegény gyermekeket rabszólakul adjanak el a Fokföldre, a hol is a Holdandusok kineozták és kizsákmányolják a gyermekeket. Egy napon a londoni csöcselék össze-erült, megostromolni a javító-iskolát. Szerencsés eruttal megakadályozták a kísérletet és csakhamar a legjobb hírek érkeztek a Fok-

másnak, ez érzelmet némi elégedetlenség is növelte. Halála utánra akarta halasztani, hogy tegyen vele egy későbbi kor, a mit tetszik. De végre engedett barátai kérésének.

Néhány folyó úgyléte után a nyilvános ülés befejeztetett és a tagok zárt ülésben elhatározták, hogy az agg költő iránti kiméletből csak küldetésig menjen hozzá:

Greguss, Lukács, Beóthy, Tárkányi, Ábrányi Kornél és Csiky Gergely mentek a költő lakására és ott Greguss Ágost szót Aranyhoz. Este a társaság tagjai a Hungáriába gyűltek társas vacsorára. Néhány fiatal író kezdeményezésére folytán a f. ifjúság között mozgalom indult meg, melynek célja Arany János koszorú költők számára, Toldi triológus megjelenése alkalmából, arany babérszorút készíttetni.

A könyv a szerző kiadványa, 384 lapra terjed, Knoll akadémiai könyvtárus bizományában jelent meg és ára 2 ft 50 kr.

Külföld.

Muktár pasa meggyilkolása. Szörnyű hír érkezett az albán-montenegrói határról. Az albánok, kik múlt évben meggyilkolták Mehemed Alit, most Gusinjeben megölték Muktár pasát, a szultán küldöttjét, ki azért jött, hogy a berlini szerződés értelmében Montenegróhoz csatolt helységek békés átengedése rá beszélje őket. Tehát hasonló küldetésben vészett el Törökországnak két legkitűnőbb tábornoka, fanatikus albánok körmei közt.

Ostromállapot Konstantinápolyba. Az utóbbi demonstrációk következtében az ostrom állapot hirdettetett ki, a mennyiben fejezték csak határozott engedély mellett szabad viselni.

Határkérdés — Német- és Oroszország közt. Egy muszka lap szerint a német kormány Pétervárot a német-orosz határnak Thorn mellett szabályozás a kérdést megérte volna. A német kormány e lépése o. sz. hivatalos körökben rendkívül lehangoztást okozott. Ugy látszik, hogy borul a láthatár!

A lengyelországi csapatösszpontosításokról szóló hírek sem akarnak elmúlni. A „N. W. Tagblatt” arról értesül, hogy nagy

szállítóokra kötött szerződést az orosz kormány, a miből az következtetik, hogy ismét körülbelül huszezer emberből álló lovasságot fognak elhelyezni Lengyelországban.

Napi hírek.

Az országos képviselőket választók 1880-ik évre szóló névjegyzékének végleges megállapítására ma d. u. 4 órakor a város-háza kis termében központi választmányi gyűlést tartott. — E szerint van az I-ső választókerület pfa-utczájában 459 a csapó-utczájában 395, összesen 854; a II-ik vál. kerületben: hatvan-utczában 391, a piacz-utczában 460, összesen 851; a III-ik vál. kerületben: czegléd-utczában 427, a varga-utczában 487, összesen 914.

A „Polgári kör” bálja jövő 1880-ik év Januárius hó 15-én és 31-én lesz.

A virillsek névsora már össze van állítva, és a legközelebbi városi közgyűlés elé fog terjesztetni. Ugy értesültünk, hogy az utolsó virilis 300 frttal jutott be a névsorba.

Lehet korcsolyázni! A kaszinó épülete már kifüggesztették a korcsolyázó egylet zászlóját s így mai naptól kezdve a jégpálya a közönség rendelkezésére nyitva áll.

Zene-reggely. A mi fardhatatlan Steinackerünk holnap délelőtt 1/2 11 órakor a Korona nagy termében zene-szeretők gyűlést tart.

A kaszinó ma délután 3 órakor a hírlapok megrendelése ügyében tartott választmányi ülést. A Caszinó által megrendelt hírlapok előfizetési ára meghaladja a 700 frtot.

Azon ellopott 70 frt, melyről a héten említett tettünk, megkerült. Az ágy lábánál volt eldugva s igen valószínű, hogy a gyanuba ejtett eselőd dugta oda.

A korcsolyázó egylet rendes és foglalkozó tagjait van szerencsém értesíteni, miszerint tagsági jegyeiket Tarcay Lajos ur városi háza alatti szivartársaságban (előző Reiz D.) kiválthatják. Debreczen, 1879. nov. 29. Kövy Lajos k. e. pénztárnok.

Törökne jutalomjátéka. Minden héten szerdán egy-egy jutalomjáték van színházunkban. A legközelebbi szerdán a Törökne ülést. Feleslegesnek tartjuk holmi dicsekedés elengedését. Törökne mindig kedvence volt a közönségnek. Nálunk kezdte meg pályafutását ma ő ép oly művészi a drámai szende sze-

pekekben, mint pár évvel ezelőtt a naiv szakmakörben volt. — A múlt tél folyamán a közönség demonstrált Törökne mellett Lászy ellenében és akkor megmutatta, hogy mennyire ragaszkodik hozzá s hogy mennyire lelkesedik művészetéért. — Bizonyára az idén is zsúfolt ház előtt fog játszani.

A Fröhner szállodájában holnap vasárnap Boka Samu zenekara közreműködése mellett zene estélyt tartatik.

Rablási kísérlet tett tegnap két gonosztevő a séta kertben. A kertgazda pajtájának ajtaját akarták feltörni, azonban Kovács Mihály nevű csősz észrevette szándékukat, s miattal megakart akadályozni őket, ezek baltával oly itésként mérték a szegény csőszre, melyek aligha nem halálosak. — A tetteseket nyomozzák.

Betörés. Az éjjel a böszörményi uton levő „Messzeiátó” csárdánál egy csavargó kéredzést volna be éjjeli szállásra. — A gazda azonban nem jót sejtve megtagadta azt. A csavargó meglapult a ház egyik oldalában és mikor minden elcsendesedett egy nagy baltával a pinche oldalán lyukat csinált, de épen mikor beakart menni a pinchébe, észrevették és elcsapták.

Zeneestély. Ma este a „Hungaria” kávéházi helyiségében cigányzene közreműködésébe theatestélyi rendeztetik. Holnap délelőtt a telete kávé mellett szintén zene fog játszani.

Csokonai ünnepély. A magyar irodalmi önk. társulat a fősikolai énekkar és zeneegylet közreműködésével városunk szülőtte, hallhatatlan nagy kölfőnk Csokonai Vitéz Mihály emlékére f. évi decz. hó 7-én ünnepélyt rendez. Az ünnepélyre — mely a fősikolai énekkarban d. u. 4 órakor vendi kezdetű — a városi nagyeredmű közönség egész tisztelettel s nagy megjegyzéssel hivatik meg, hogy az ünnepélyre külön meghívók nem fognak szétküldeni. Debreczen, 1879. nov. 29. Az önk. társulat nevében Vincze Ödönok.

A ref. fősik. kis kántus a ma délutáni vonattal Nyiregyháza utazott, hogy ott a nyiregyházi ref. egyház javára holnap rendezendő hangversenyben részt vegyen. A kis kántus ez átutazással a hangverseny rendezőség szives meghívásának tett eleget.

A debreczeni ügyvédi kamara fegyel-

mi bírósága közzéteszi, hogy Katonka Lajos debreczeni ügyvéd a kir. Kuria, mint legfőbb ítélőszék fegyelmi bírósága által helyben hagyott ítélet szerint, az ügyvédség gyakorlatától felfelve felfüggesztetett.

Köszönetnyilvánítás. Némethy János ur (czegléd) küldött 1 veka burgonyát, 1 kila sót, 1 kila lisztet, 1 kila rizst, 1 kila szappant, 1 kila grizt, 1 kila szalonnát. Molnár Kovácsné urnó (hatvan-utczá) 12 liter vását, Fried Henriette urnó 2 veka burgonyát czékliát és kalarabát. Fogadják az árvaik nevében hálás köszönetem. Kacsokovics.

Vincze Lajos kávéházában ma Oláh Józsi zenekara közreműködése mellett theatestély lesz.

Borger Henrik gőz-favágójáról szóló hirdetés van mai számunkhoz mellékelve. Ajánljuk e kitűnő intézményt a közönség figyelmébe.

Hirdetési irodát állít fel Budapest Múdryon P. és György Aladár. Ez iroda az összes bel- és külföldi lapok számára is elfogad hirdetéseket a lehető legolcsóbb áron. — **A hivatalos lapból.** Kinevezés. A budapesti kir. főügyész Klinger János díjokat a debreczeni kir. ügyészséghez írkokká nevezte ki.

Hány pap és apáca van Magyarországon. A „Magyar statisztikai évkönyv” most megjelent újabb füzeté az egyházi és tanügyi adatokat közli, melyek szerint Magyarországon van összesen 7620 róm. katolikus pap és szerzetes és 1131 apáca, 2258 gör. kath. pap és szerzetes, 846 evang., 1999 ref., 196 unitárius és 735 zsidó pap.

A „Hungaria” sör-csarnokában ezután mindeup, korhely-leves, kassai virstli s friss márcziusi ser kapható s azonkívül izletes villás reggeli.

A 10- és 25-ös levelező fontos közlendőket végett sziveskedjék módot nyújtani válasza. Ez posta útján is mehet.

Felölös szerkesztő: Kutasi Imre. Főszerkesztő: Vértési Arnold.

Nyiltér. *)

Hivatkozással az „Ébresztő” lap semmitnem érő közleményeire, mire ugyan vajmi kevesen adnak valamit a kétlábuk közül, alólírott helybeli lakosok kijelentjük, miszerint helybeli polgár Kövesdy János ur, elsőnek az 1878-ik évben egy ezer, utóbbinak 1877-ben háromszáz o. é. frtot, szerződés kötés vagy váltóírás és a visszafizetési idő meghatározása nélkül, csupán szóbeli kérésre, semmi kamatot nem kívánván szives volt azonnal kölcsönözni; mely összeg általunk sok ideig használtatván tulajdonosának visszafizettetett. Ezen felebaráti szeretet és a legelőbbrbecsült jóindulatú kisegítésért, a fenntebb is említett s. u. tisztelt Kövesdy János ur, fogadják nyilt szívből eredt iratát melleg érzelmiünk és lekötelezett hálás köszönetünk nyilvánítását a nyilvánosság terén. Debreczen, 1879. nov. 29.

Gombos Sándor m. k., Fürt Adolf m. k.

*) E rovattal közlőtek nem vállal felelősséget a Szerk.

Hely változtatás.

Van szerencsém értesíteni a t. közönséget, miszerint az eddig pterferfia elején levő

lábbeli tüzetemet

e hó 20-tól kezdve főpiacz, báró Jozsinczy Miklósné házába tettem át.

Midőn ezen változásról a t. közönséget tudósítom, egyuttal kérem további b. pártfogását tisztelettel **Ambrus Albert,** cipész mester. (388) 1—3

Pályi tűzifa

házhoz hordva 12 forint.

Megrendelhető Wertheimer Márton urnál csapó-utca és Stern Hermann urnál nagyvárad-utca 2212. sz. a., ugyanazon árban behordatás nélkül kapható Stern és Reich homokkerti épületfa-raktárban készpénz fizetés mellett. (376 2—3.)

Tiszavidéki vaspálya-társaság.

HIRDETMÉNY.

1880. évi január hó 1-jétől kezdve a tiszavidéki vaspálya-társaság vonalain évi bérleti menetjegyek és menettérti jegyek fognak kiadni.

A. Evi bérleti menetjegyek.

E jegyek az 1880. év folyamán a tiszavidéki vaspálya-társaság valamennyi vonalán, minden menetrendszerinti vontra a jegyen megjelölt személy számára érvényesek.

Az egy évre szóló bérleti menetjegyek ára:

az I. kocsiosztály használatánál . . . 209 frt)
a II. . . . . 157 . . . . .) papír értékben.

Ezen menetjegyek alólírt igazgatóságánál, valamint a tiszavidéki vaspálya bármely állomásán megrendelhetők; a megrendelő irathoz a meneldij- és a megrendelőnek látogatójegy alakú fenyképe mellékelendő.

B. Méréselt menettérti jegyek a helyi forgalomban.

Következő állomások között 48 órai érvényességgel II. és III. osztályu méréseket áru menettérti jegyek fognak kiadni:

Arad-Kurtics között	Debreczen-Szoboszló között	Miskolcz-T. Lucz között
„Kétegyháza „	„Kaba „	„Szikszó „
„Csaba „	„Hadház „	„Kassa H.-Németi „
„Csaba-M.-Berény „	„Ujfehértó „	„Forró-Encs „
„Gyoma „	„Nyiregyháza „	„Miskolcz „
„Mező-Túr „	„Nyiregyháza-Ujfehértó „	„N.-Várad-M. Keresztes „
„Szolnok-T.-sz. Miklós között	„Tokaj „	„Berettyó-Ujfalú „
„P.-Ladány-Debreczen „	„Szerencs-Miskolcz „	„Debreczen „

C. Méréselt menettérti jegyek Budapestre.

A II. és III. kocsiosztályra 3 napi érvényességgel méreselt menettérti jegyek fognak Budapestre kiadni, és pedig:

Czeglédén át (Abony, Arad, Berettyó-Ujfalú, Csaba, Debreczen, Fegyvernek, Gyoma, Kaba, Karczag, Kétegyháza, Kisújfalú, Kurtics, Mező-Berény, Mező-Túr, Nagy-Várad, Nyiregyháza, P.-Ladány, Szoboszló, Szolnok, Tokaj és T.-Szt.-Miklós állomásokról; továbbá

Miskolcz-Hatvanon át: Kassa és Szerencs állomásokról.

Budapest, 1879. év november havában.

Az üzlet-igazgatóság.

386. 1—1

(Utányomat nem díjaztatik.)

„PATRIA” kölcsönös életbiztosító bank.

Az alólírott vezérügynökségnek van szerencsése t. feleivel és a biztosítani kívánó közönséggel közölni, hogy debreczeni főügynökséget

Berger Lipót urra

(Széchenyi-utca 1808.)

ruházta, ki is feleinknek kik, — díjzétéseiket nevezetnél teljesíteni sziveskedjenek, — valamint az életbiztosítást kereső közönségnek legnagyobb készséggel mindennemű felvilágosítással szolgál. Budapest, 1879. november hóban.

A „PATRIA” kölcsönös életbiztosító bank magyarországi vezérügynöksége.

(386) 1—3

310. szám.

ÁRJEGYZÉKE

az „ISTVÁN” gőzmalom készítményeinek. Késpénz fizetés mellett.

Árak ausztriai értékekben

Költségmentesen

Debreczenben, kötelezettség nélkül.

Ingyen zsákkal.

A. Asztali dara nagyszemű	100 kila	28.—
B. szinte 30 kilos zacskóval		28.60
C. szinte 30 kilos zacskóval		28.60
D. Dara középszerű		26.60
E. szinte 30 kilos zacskóval		27.20
0. Királyliszt		27.—
1. Lángliszt		26.40
2. Montliszt		25.80
3. Zsemlyelisztt különös		25.—
4.		24.20
5. Fehér kenyérlisztt 1-ső rendű		23.20
6. szinte 2-ed		22.20
7. Közép kenyérlisztt 1-ső		21.40
8. szinte 2-ed		20.60
8 1/2. Barna		18.—
9. szinte 2-ed		15.—
10. Lángliszt		13.—
10 1/2. Veres liszt		—
11. Finom korpa	zsákkal	5.20
	zsáknélkül.	4.60
12. Durva korpa	zsákkal	4.40
	zsáknélkül.	3.80
R. I. Rozslisztt 1-ső rendű.		19.80
R. II. szinte 2-ed		18.80
R. III. szinte 3-ad		16.80
R. IV. szinte 4-ed		—
	zsáknélkül	—
A. K. Árpakása	00	30.—
„ szinte 0		24.—
„ szinte 1		23.—
„ szinte 2		20.—
„ szinte 3		19.—
„ Árpakára 5		23.—
A. Árpá liszt 6		—

Debreczen, okt. 27. 1879.

A zsákok súlytartalma, — teljsúly tisztasúlynak véve:

A. B. C. 0—9 számig	85 kila.
10 1/2 11. 12.	50 „
R. I.—III. számig	85 „
R. IV.	— „
A. K. 00—5 számig	50 „
Árpáliszt	— „

Bécsi „Mercur”-fele igérvények

a f. évi december hó 1-én és a f. évi december hó 15-én megejtendő huzásokra:

az 1864-ki állam-sorsjegyekre Magyaroklöcsön-sorsjegyekre ára 4 frt és bélyeg. ára 3 frt és bélyeg.

Jótekonyczélú sorsjegyek

az 1880-ik évi február hó 12-iki huzásra. Egy sorsjegy ára 2 frt, — öt sorsjegy ára 9 frt.

Egyszeresmind bátorodom az ujonnan érkezett és a legizletesebben összeállított

cottillion- és vőfély-jelvényeket,

valamint

karácsoni és ujévi üdvözleti jegyeket

a n. é. közönség becesse figyelmébe ajánlani.

Mendelovits Lajos,

m. k. lottóügynök.

379. 2—?

Kis-uj-utca szegletén, a városházával szemben.

A debreczeni

Alföldi takarékpénztár

részéről ezennel közhírre tétetik: miszerint a 357, 394, 498, 604, 614, 673, 956, 1022, 1256, 1301, 1437, 1560, 1568, 1614, 1717, 1727, 1751, 1856, 1878, 1966, 1971, 1974, 1999, és 2016 számok alatt elzalogosított tárgyak u. m. arany és ezüst ékszerek, érték papirok folyó év December hó 4-én délután 3 órakor és folytatólagosan az intézet irodájában (kis templom ház) nyilvános árverésen elfognak adatni. Debreczen 1879 November 4-én.

Az igazgatóság.

362. 3—3

Arverési hirdetmény.

Az iparegyesületi takaré- és hitelintézet pénztáránál Debreczenben kézi zálogulatott 52, 120, 278, 305, 456, 499, 537, 544, 570, 593, 619, 640, 645 szám alatti értékpapirok, ékszerek, arany- és ezüstműemkek a folyó évi december hó 15-ik napján d. u. 3 órakor s folytatólag a csapó utczai Kápolnaiszobában levő intézeti helyiségben tartandó nyilvános árverés útján, készpénzzel és mellett eladatni fognak.

Az igazgatóság.

387. 1—3

Dr. Fáykiss

Szepesi kárpát-növény-kivonata

1 üveg használati utasítással 75 kr.

Szepesi kárpát-növény-czukorkák

1 skatulya használati utasítással 35 kr.

Szepesi kárpát-növény-thea

csomag használati utasítással 60 kr., kisebb 25 kr.

Mell- és tüdő-betegeknek!

Tíz év óta a legjobb sikerrel használtattak és ajánlottak: köhögés, hurut, rekedtség, köhögés (szarúhurut), nátház (influenza), szék-elléség, lélekezeti bajok, oldalszurás, kifejtett torokgyulladás, tudógyuladás és egyéb kimerítő és gyengítő betegségekben. Valódi minőségben kaphatók magánál a készítőnél Fáykiss József, gyógyszerésznél Temesvároton (Józsefváros); Budapest: Török József, gyógyszerész, király-utca 7. sz.; Thalimayer és Seltz kereskedőknél és Edesky L., Erzsébet-ter. 1. sz. Debreczenben: Dr. Roth-szék Emil, és Tamassy Károly gyógyszerész uraknál. (380) 2—5

Kezdett munkák, himzések és hozzávaló

fakerekek,

ugyszintén

női pipere-czikkek is

karácsonyi és ujévi ajándéku

nagy választékban kaphatók

Rochlitz és Beke

női divat-termében

DEBRECZENBEN.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. 374. 2—?

Részveleire meghívás

a Hamburg állami által biztosított nagy pénz-sorsjáték nyertesévében, melyben

8 mill. 940 000 b. márkát

1879. évi decz. 10-ol 1880. május 14-ig biztosan nyerni kell.

As új 7 osztályba osztott játékok 94,000 sors-jegy közt 9,000 nyertesjegy foglal magában és pedig esztéig:

400,000 b. márkát.

Különbösen azonban:

1 nyer. 250,000 m.	2 nyer. 8000 m.
1 „ 150,000 „	3 „ 6000 „
1 „ 100,000 „	6 „ 4000 „
1 „ 50,000 „	12 „ 3000 „
1 „ 25,000 „	24 „ 2000 „
1 „ 12,500 „	48 „ 1500 „
1 „ 6,250 „	96 „ 1000 „
1 „ 3,125 „	192 „ 500 „
1 „ 1,562 „	384 „ 250 „
1 „ 781 „	768 „ 100 „
1 „ 390 „	1536 „ 50 „
1 „ 195 „	3072 „ 25 „
1 „ 97 „	6144 „ 10 „
1 „ 48 „	12288 „ 5 „
1 „ 24 „	24576 „ 2 „
1 „ 12 „	49152 „ 1 „
1 „ 6 „	98304 „ 1 „
1 „ 3 „	196608 „ 1 „
1 „ 1 „	393216 „ 1 „